

Xanəndəlik məktəbində möhtəşəm abidəsinə ucaldan sənətkar

Mehriban Əliyeva: "Arif Babayevin vəfati mədəniyyətimiz, bütün xalqımız üçün əvəzsiz itkidir"

Azərbaycan xanəndəlik sənətindən də bir ömrə karvanı belə yol alıb getdi. Sözü ilə, avazı ilə, gözəl səsi ilə, özünəməxsus ifası ilə. Yaddaşlarda, musiqi sənəti dünyasında özünün portretini yaradıcılıq yolu ilə yaranan böyük ustاد sənətkar. Zaman-zaman yaşanacaq və musiqi dünyamıza zəngin irs bəxş etmiş Arif Babayev. Bu ismin qarşısında zəhmət və istedadın nəticəsi olaraq Azərbaycan xanəndəsi, Azərbaycan SSR xalq artisti, professor kimi adlar yazılıb. 87 illik ömrün zəhməti. Arif Babayev uzun illər ərzində milli musiqi sənətimizin inkişafında, muğam məktəbinin qorunub saxlanılmasında və yeni nəsil ifaçıların yetişdirilməsində böyük xidmətlər göstərib.

"Azərbaycan muğam sənətinin görkəmli nümayəndəsi Arif Babayevin vəfati mədəniyyətimiz, bütün xalqımız üçün əvəzsiz itkidir. O, yaşıdan asılı olmayaraq hər kəsin sevdili əsl Xalq artisti idi. Onun məharətə ifa etdiyi muğamlar milli musiqi irlimizi daha da zənginləşdirmişdir. Arif Babayevin xoş, nurlu xatirəsi Azərbaycan xalqının qəlbində əbədi yaşayacaqdır. Allah rəhmət eləsin". Bu sözler Azərbaycanın Birinci vitse-prezident Mehriban Əliyevanın Arif Babayevin vəfati ilə əlaqədar etdiyi paylaşımıda yer alıb.

Bəli, Qarabağ xanəndəlik məktəbinin görkəmli nümayəndəsi, Xalq artisti Arif Babayev dünyasını dəyişdi. Seyid Şuşinski, Xan Şuşinski, Zülfü Adıgözəlov kimi sənətkarların ənənələrinə əsaslanaraq özünəməxsus ifaçılıq üslubu yaranan sənətkar zəngin yaradıcılıq qalereyasına sahibdir. Arif Babayev 1938-ci il mayın 16-da Ağdam rayonunun Sarıhacılı kəndində anadan olmuşdur. Uşaq yaşılarından musiqiyə böyük maraqlı göstermiş, klassik muğam məktəbinin ənənələrini dərində mənimsemışdır. Uşaq yaşılarından musiqiyə böyük maraqlı göstermiş, klassik muğam məktəbinin ənənələrini dərində mənimsemışdır. Onun istədiyi genc yaşılarından tanınmış və o, Azərbaycanın muğam sənətində özünə-

dur. Bu sevgi onun sənət potensialına olan sevgi idi. Ağır təbətəne iddi. Burada çalışdığı müddətdə, qısa bir zaman ərzində teatrın səhnəsində muğam operalarında Məcnun, Kərəm (Üzeyir Hacıbəylinin "Leyli və Məcnun" və "Əsli və Kərəm" operaları), Aşıq Qərib (Zülfüqar Hacıbəyovun "Aşıq Qərib" operası), Camal (Şəfiqə Axundovanın "Gəlin qayası" operası), Şah İsmayıllı (Müslüm Maqomayevin "Şah İsmayıllı" operası) kimi yaddaşalan obrazları yaradıb.

FÜZULİ ŞEİRİ VƏ ÜZEYİR MUSIQİSİ İLE ƏSL SƏNƏT

Yaradıcılığında mühüm yerlərdən birini tutan "Leyli və Məcnun" operasında Arif Babayevin tərəf müqabilləri böyük sənətkarlar Rübəbə Muradova, Zeynəb Xanlarova, Nəzakət Məmmədova, Qəndab Quliyeva, Səkinə İsmayılova, Yaqut Abdullayeva olmuşdurlar. Hər bir ifaçı ilə böyük bir səhnə yaradaraq Məcnun obrazına öz möhrünü vurmuşdur. Opera və Balet Teatrının səhnəsini ciddi sənət ocağı adlandıran xanəndə Məcnun obrazı ilə böyük şöhrət qazandı. Füzuli şeiri və Üzeyir musiqisi ilə əsl sənət nümayiş etdi.

məxsus ifa tərzi ilə seçilməye başlamışdır. 1953-1957-ci illərdə Bakı Musiqi Texnikumunda, daha sonra isə Azərbaycan Dövlət Mədəniyyət və İncəsənət Universitetində təhsil almışdır. Arif Babayev sənət fealiyyətine 1963-cü ildə Azərbaycan Televiziya və Radiosunun solisti kimi başlamış və qısa müddət ərzində böyük populyarlıq qazanmışdır.

SƏS TƏKCƏ SƏNİN YOX, HƏM DƏ XALQIN, TAMAŞAÇININDİR

Onun yaradıcılığında "Şur", "Segah" muğam dəsgahları, "Arazbarı", "Qarabağ şikəstesi" zərbi muğamları xüsusi yer tutur. Xüsusilə, "Segah" muğamını Arif Babayev tekrarolunmaz üslubda oxuyub. Xanəndə, həm də təsnif və xalq mahnılarının mahir ifaçısı kimi çox sevilirdi. "Səs Allah vergisidir, o, tekçə sənin yox, həm də xalqın, tamaşaçınınındır. Peşəkarlığı məktəbdə öyrənmək olur, amma səs ya var, ya yoxdur. Onu qorumaq, sənətə çevirmək gərəkdir", - deyirdi Arif Babayev.

Yaradıcılıq imkanları nəzərə alınaraq o, Azərbaycan Dövlət Filarmoniyasına, sonra isə Azərbaycan Dövlət Opera və Balet Teatrına solist kimi dəvət olunur. Azərbaycan Dövlət Akademik Opera və Balet Teatrının səhnəsində yaradıldığı obrazlar onun sənətinin parlaq nümunəsinə çevrilmişdir. Uzun illər teatrın solisti kimi fealiyyət göstərən Arif Babayev yorulmadan çalışaraq saysız tamaşaçı sevgisinə nail olmuş-

raq həkk edib. Səsini xalq üçün, sənət üçün qorudu: "Səsi gərək qoruyasan, külək, soyuq hava ona pis təsir edir. Konsert zamanı soyuq olanda xırıltı yaranır və bu da çətinlik törədir. Ona görə də xanəndəlik çox çətin sənət sayılır. Uzun illərdir mən buna şahidəm, çox çətinindir".

Arif Babayev müsahibələrinin birində bildirib ki, sənətkar olmaq üçün doğruluq, saflıq və xalqa xidmət əsasdır. Gözəl səsə malik olmaq, xalqı sevindirmək və onun sevgisini qazanmaq lazımdır. Çünkü xalqını sevən sənətkar özü də xalq tərəfindən sevili və qorunur. Bu onun sənətə olan məhəbbətindən, istedadından və bacarığına tələbkarlığından irəli gəlib. Hər zaman səhnədə ağıryanlığı ilə seçilən müğənni ömrünün son günə qədər bir imicdə tamaşaçı ilə görüşdə, ünsiyyətdə oldu. Səsinin hökmü, çalarları ilə musiqi tariximizdə yeni bir səhifəni açdı.

Azərbaycan milli musiqisinin en yüksək zirvəsi sayılan xanəndəlik sənətini inkişaf etdirərək daha da irəli aparıb. Muğam sənətində qazandığı yüksək nailiyyətlərlə yanaşı, Arif Babayev uzun illər ərzində pedagoji fealiyyətlə də məşşəl olmuş, Bülbül adına Orta ixtisas musiqi məktəbində və Azərbaycan Milli Konservatoriyasında çalışaraq, muğam sənətinin yeni nəsil ifaçılarının yetişdirilməsində müstəsna rol oynamışdır. Onun yetirmələri bu gün Azərbaycanın və dünyanın müxtəlif səhnələrində uğurla çıxış edirlər.

XANƏNDƏNİN YARADICILIĞINA VERİLƏN QİYMƏT

Dövlətimiz tərəfindən muğam sənətimini inkişafında xidmətləri görə A.Babayevin yaradıcılığı həmişə yüksək qiymətləndirilib. O, "Şöhret", "İstiqlal" və "Şəref" ordeninə layiq görüldür. Ona 2010-cu ildə Heydər Əliyev Fondunun təsis etdiyi Beynəlxalq "Qızıl Çınar" mükafatı təqdim edilib. A.Babayevin 70 illik yubileyi münasibətlə Heydər Əliyev Fondu tərəfindən xanəndənin səsyzalarından, həyat və yaradıcılıq yolu eks etdirən şəkillərdən ibarət CD-albom nəşr olunub. Əməkdar incəsənət xadimi, professor İlham Rəhimli "Seyyah yanğısı", Rüzgar Əfəndiyeva "Vətəndir Arifin səsi" kitablarını Arif Babayevin yaradıcılığına həsr ediblər. Elm və Təhsil Nazirliyi tərəfindən "Arif Babayevin mahnı və təsnifləri" adlı kitab ali və orta ixtisas musiqi məktəbləri üçün dərs vəsaiti kimi nəşr edilib. Müxtəlif illerde Arif Babayevin həyat və yaradıcılığına həsr olunmuş yeddi sənədli film çəkilib.

A.Babayev dünyanın 50-dən çox ölkəsində qastrol sefərlərində olub, Azərbaycan muğamını ləyaqətlə xarici ölkə tamaşaçılara təqdim edib, Amerika, Avropa və Asiyadan bir çox ölkələrində Azərbaycan muğam sənətini musiqisevərlərə tanıdıb. Onun səsi respublikada və xaricdə qrammofon vallarına və kompakt disklərə yazılıb. Onun yetirmələri bu gün muğam sənətinin tanınmış simalarıdır.

Arif Babayev dünyasını dəyişsə də, xanəndəlik sənətində böyük abidəsinə ucaldı və xanəndəlik məktəbindən heç zaman silinməyəcək irləini nəsillərə ərməğan etdi. Allah rəhmət etsin!

Zümrüd BAYRAMOVA